

Kim Jong Il

Docka eller dockmakare?

Abstract

This paper has bearing on the subject of foreign policy analysis and decision-making, but is nonetheless important to peace and conflict studies due to its emphasis on nuclear weapons and deterrence.

I have constructed a theoretical framework for the analysis of foreign policy decision-making that I set out to test on a crucial case. The framework is crosscutting, and takes into consideration four levels of analysis: the system-, regional-, state-, and individual level. It is centred on a key decision maker, and applies a cognitive approach for determining his or hers belief system through which the inputs from the other levels are filtered in order for the decision maker to construct a perception of reality, from which the decision is then formulated within.

The framework is applied to North Korean and its leader Kim Jong Il. It sets out to explain his behaviour in the matter of their claimed nuclear weapons program, and his decision to conduct a nuclear weapons-test, getting inside his head trying to figure out why he chose to do it and for what reasons.

The conclusion indicates that the basic structure of the framework and its general applicability is sound, but that it needs further testing in order to make it perfectly solid.

Keywords: Utrikespolitisk analys, teoriutveckling, kärnvapen, Nordkorea, Kim Jong Il

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Tidigare forskning	2
1.2	Syfte och frågeställning.....	2
1.3	Disposition.....	3
2	Metodiska hänsynstaganden.....	4
2.1	Kreativ frihet.....	4
2.2	Kvalitativ fallstudie.....	4
2.3	Material	7
2.3.1	Källkritik	8
2.4	Avslutande methodsammanfattning.....	8
3	Teori.....	10
3.1	Begreppsliga definitioner	10
3.2	Teoretisk smältdegel – de fyra nivåerna	12
3.2.1	Systemnivå – Biljardbordet.....	12
3.2.2	Regionnivå – Texas hold ’em.....	13
3.2.3	Statsnivå – Finns i sjön	13
3.2.4	Individnivå – Solitaire.....	14
3.3	Teoretiskt ramverk för analys	16
3.3.1	Tankar om ramverket	17
4	Analys – ett besök till ”verkligheten”	19
4.1	Systemnivå – Internationellt fokus.....	19
4.1.1	Systemstruktur.....	19
4.1.2	Konflikter.....	21
4.1.3	Kriget mot terrorismen.....	22
4.1.4	Sammanfattning	22
4.2	Regionnivå – I historiens backspegel	22
4.2.1	Grannskapet.....	23
4.2.2	Regionstruktur.....	25
4.2.3	Sammanfattning	26
4.3	Statsnivå – Nordkorea, den blinda fläcken.....	27
4.3.1	En kommunistisk militärmonarki	27

4.3.2	Säkerhet.....	29
4.3.3	Sammanfattning	29
4.4	Individnivå – Kim Jong Il in på bara skinnet	30
4.4.1	Biografi.....	30
4.4.2	Belief system	32
4.4.3	The Operational code.....	32
4.4.4	Sammanfattning – Kim Jong Ils Operational code.....	35
5	Slutsats – en titt genom filtret.....	36
5.1	Kim Jong Il om världen.....	36
5.2	Kim Jong Il som regional spelare.....	36
5.3	Kim Jong Ils Nordkorea	37
5.4	Kim Jong Ils personlighet.....	37
5.5	Varför provsprängde Nordkorea ett kärnvapen?.....	38
5.6	Utvärdering och Framtida forskning.....	38
5.7	Om svaret.....	39
6	Referenser.....	40

1 Inledning

*Nuclear war can know no victors; all the contestants must be losers*¹

Nordkorea, en påfrestande nagel i ögat på resten av världen eller ett barn som ropar på hjälp? Dess ledare Kim Jong Il, som personifierar landet, framställs i media på än det ena och än det andra sättet. Somliga målar upp honom som en varelse från en annan planet på jordligt besök, till skillnad från det sättet han ses på i hemlandet som den ”älskvärde ledaren” och folkets ”fader”.

I filmen ”Team America” från 2004 målas Kim Jong Il upp som en strategisk konspiratör med storhetsvansinne och planer på världsherravälde. En ensam och avundsjuk man fylld med avsky gentemot omvärlden, men också en kallt beräknande individ som utan känslor och humanistiska värderingar planerar för att bomba västvärlden tillbaka till stenåldern, med hjälp utav massförstörelsevapen utplacerade av diverse terroristorganisationer.² Detta är förvisso en spelfilm i form av en politisk satir dragen till den yttersta gränsen, och utan direkt verklighetsförankring. Men någonstans har skaparna fått inspiration till det sättet han porträtteras, och resultatet är skrämmande.

Madeleine Albright, i egenskap av amerikansk utrikesminister, fick inför sitt besök till Nordkorea och möte med Kim Jong Il år 2000 en briefing av sina experter som sa henne att han var en säregen och allmänt konstig person. Efter mötet avvisade hon dock denna syn på honom och påtalade istället att han var en väl förberedd, respektfull, lyhörd och charmig karaktär.³

Det är två vitt skiljda och onekligen starkt kontrasterande bilder som beskrivs, och som är värda att ställas mot varandra.

Att vara strategisk och beräknande är utmärkande egenskaper för en rationell aktör, men är verkligen Kim Jong Il så rationell? Vilken bild av sig själv är det han förmedlar till omvärlden? Är det ett avsiktligt desillusionerande uppträdande till skådespel han lägger sig an med i syfte att förbrylla sina motståndare? Uppsatsen försöker med dessa funderingar i ryggen skapa en relativ ordning i den oreda av åsikter som florerar kring denne motsägelsefulla man och hans beteende.

¹ Spanier, John W, 1972. *Games Nations Play*. London: Praeger Publishers Inc. sid. 119

² Spelfilm, Parker, Trey, Stone, Matt, 2004. *Team America – World Police*. Paramount pictures, USA

³ Dokumentär, 20 januari 2006. *Nuclear nightmare – Understanding North Korea*. Discovery channel.

1.1 Tidigare forskning

Inom ämnet utrikespolitik (UP) och utrikespolitiskt beslutsfattande råder det ingen brist på kunskap. Om beslutsfattande finns det flera teorier som beskriver dess innebörd, men det saknas dock en renodlad teori för vad som är UP, något som jag kommer att återkomma till i teorikapitlet. Tidigare forskning har istället utvecklat och etablerat ett antal modeller som på olika sätt söker förklara en aktörs utrikespolitiska agerande. En del koncentrerar sig på systemnivå, där staters agerande avgörs utifrån deras plats i systemet och på vilket sätt andra stater väljer att handla. Ett exempel på detta är Allison's *Rational Actor Model*, där en statlig aktör jämförs med en rationell individ som utifrån ett givet antal preferenser förväntas välja det alternativ som på bästa sätt uppfyller hans mål.⁴ Vissa förespråkar att undersöka staten som sådan. *Comparative Foreign Policy* granskar aktören inifrån, genom att se till dess inre politiska processer, egenskaper och förhållande till mål och medel, för att förklara dess handlande utåt.⁵ Andra fokuserar på att analysera särskilda nyckelindividuers beteenden och betydelse med hjälp av psykologiska verktyg, såsom t.ex. *kognitiv teori*.⁶ Kubakrisen 1962 är ett känt fall som analyserats av flera forskare utifrån olika perspektiv, däribland Graham Allison.

Som allting annat så har dessa olika modeller och synsätt både för- och nackdelar. Det ena synsättet utesluter i min mening inte det andra, ty det förefaller orimligt att bara granska en nivå för att se till bakgrunden av diverse beslut inom ramarna för UP. Eftersom de olika modellerna i sig själva förespråkas så starkt så måste en kombination av dem möjligtvis ge en ännu bättre bild av vad de enskilt försöker förklara. Dessa tankar stöds av bl.a. Iwanaga och Hudson.⁷ Jag anser också att oavsett hur man väljer att se på det så är det i slutändan individer som fattar och står bakom beslut, enskilt likväl som i grupp. Därför är det på detta sätt jag väljer att utforma analysen efter, genom att sätta individen i fokus. Fallet ses som lämpligt att testa ramverket på med hänsyn till dess unika natur, där allting tycks kretsa kring landets diktator.

1.2 Syfte och frågeställning

Uppsatsens generella syfte är att utveckla ett teoretiskt ramverk för analys av utrikespolitiskt beslutsfattande som tar hänsyn till multipla förklaringsfaktorer.

⁴ Allison, Graham, Zelikow, Philip, 1999. *Essence of Decision – Explaining the Cuban missile crisis*. 2nd edition. New York: Addison Wesley Longman, Inc. Sid. 15-18

⁵ Rosenau i Iwanaga, Kazuki, 1993. *Images, decisions and consequences in Japan's foreign policy*. Lund: Lund University Press sid. 27-34

⁶ Rosati, Jerel A., 2001. "The power of human cognition in the study of world politics", sid. 45-75 i *International Studies Review*, vol. 2, nr. 3. Sid. 50-53

⁷ Iwanaga, 1993, sid. 7-8, och Hudson, Valerie M., 2005. "Foreign policy analysis: Actor-specific theory and the ground of international relations", sid. 1-30 i *Foreign Policy Analysis*, vol. 1, sid. 2

Ramverket appliceras på ett empiriskt material för att se hur den kan förklara en diktators utrikespolitiska beslutsfattande och agerande, och om man utifrån detta kan dra några generaliseringar om dess förklaringsgrad. Mer specifikt handlar det om att undersöka hur och varför de olika nivåerna enskilt eller i samspel med varandra påverkar Kim Jong Il (KJI), ledaren för militärdiktaturen Nordkorea (NK), i hans utrikespolitiska agerande med avstamp i kärnvapenfrågan. Problemets natur tillåter i analysen uppfångandet av multipla förklaringsfaktorer i sökandet efter svar.

Men utgångspunkt i ovan förda resonemang har jag därmed valt att formulera följande frågeställning:

- *Varför beslutade Kim Jong Il att provspränga ett kärnvapen?*

1.3 Disposition

Denna uppsats har bäring mot området utrikespolitisk analys (UPA), men det innebär inte att det irrelevant för ämnet freds- och konflikt. Problem rörande kärnvapenfrågor och WMD är tvärtom högaktuellt inom detta område.

Jag har valt att lägga upp undersökningen enligt en individcentrerad modell för utrikespolitiskt beslutsfattande som tar hänsyn till ett antal olika analysnivåer, och försöker utifrån dessa förklara individens agerande. Inledningsvis presenteras kort innebörden av respektive nivå, och dess ingående faktorer beskrivs efter hur den ”objektiva” verkligheten ser ut. Därefter filtreras de olika nivåerna och faktorerna genom den granskade individens särskilda uppsättning egenskaper och preferenser för att få fram bilden av hans ”uppfattade” verklighet. Slutligen analyseras problemet utifrån hur denna verklighet ser ut för att förklara Kim Jong Ils beteende och beslut i kärnvapenfrågan.

2 Metodiska hänsynstaganden

*... metod [är] i grunden inget annat än tillämpandet av sunt förnuft*⁸

Kapitlet presenterar inledningsvis några generella tankar och ställningstaganden till ämnet metod. Därefter beskrivs det kvalitativa angreppssättet och valet av fallstudie. Slutligen klarläggs val av material med ingående ofullkomligheter och källkritik.

2.1 Kreativ frihet

Metodens syfte är att förklara hur en undersökning genomförts, dvs. vad och hur man har gjort för att lösa problemet, och varför. Inom ramen för detta innebär metod enligt Lundquist kreativa möjligheter som ger utrymme för fantasi, uppfinningsförmåga och innovation för lösandet av särskilda problem.⁹ Metoder påverkar därför det sättet på vilket man går tillväga, och därmed också resultatets utfall. En metod är således inte neutral då den är form- och anpassningsbar till den uppgift man jobbar med, och pga. att varje uppgift i sig är unik innebär det att metodanvändandet också är det.

2.2 Kvalitativ fallstudie

*The case-study approach [is] the detailed examination of an aspect of a historical episode to develop or test historical explanations that may be generalizable to other events*¹⁰

Enligt Lundquist ”utformas [kvalitativa metoder] ofta som fallstudier varvid man ser mycket ingående på ett enda fall”.¹¹ I mitt arbete handlar det just om det. Jag gör en kvalitativ fallstudie vars tillvägagångssätt inom ramen för teoriutveckling innebär att

⁸ Lundquist, Lennart, 1993. *Det vetenskapliga studiet av politik*. Lund: Studentlitteratur, sid. 97

⁹ Ibid., sid. 100-101

¹⁰ George, Alexander L., Bennett, Andrew, 2004. *Case studies and Theory development in the social sciences*. Cambridge: BCSIA, sid. 5

¹¹ Lundquist, 1993, sid. 105

jag utifrån en djupgranskning av ett särskilt fall kan generera hypoteser som kan vara applicerbara på andra motsvarande fall.¹²

Det aktuella fallet består utav utrikespolitiskt beslutsfattande i en auktoritär stat, Nordkorea, och är valt utifrån eget intresse och tidigare förkunskaper. Detta sätt att välja ett fall utifrån bidrar enligt George och Bennett till att undersökningens upplägg blir bättre.¹³

Vad innebär metoden ...

*the case study method is well suited for studies where the analyst is interested in explaining not only why, but how something happened and why it did so at some particular point in time*¹⁴

I min mening krävs det först en djupare förståelse innan något verkligen kan förklaras och vice versa, något som ges stöd åt i bl.a. Jakob Gustavssons bok *The Politics of Foreign Policy Change*.¹⁵

En kvalitativ fallstudie av ett enda fall tillåter analytikern att gå på djupet av en särskild fråga eller ett ämne, snarare än att skrapa den på ytan. Denna djupa fokusering innebär också att dess användare genom ett induktivt arbete kan dra slutsatser som eventuellt är applicerbara på ett större antal fall inom samma genre än bara på det specifikt undersökta.¹⁶ Vidare är det i en sådan studie möjligt att på ett bättre sätt skapa sig en mer insiktsfull förståelse för det undersökta, som i förlängningen kan bidra till en tydlig förklaring av detsamma.¹⁷

... och varför använder jag mig av den?

*Den gemensamma nämnaren för alla teoriutvecklande undersökningar är att slutsatserna snarast möjligt skall utsättas för [...] empirisk prövning*¹⁸

För att kunna utsätta mitt ramverk för empirisk prövning, då uppsatsen har en teoriutvecklande ambition, använder jag mig därför av en kvalitativ fallstudie då metoden således lämpar sig bra för detta.

Det framtagna teoretiska ramverket översätts till den empiriska verkligheten genom att sätta Nordkorea i fokus för analysen. Landet utgör ett ”crucial case” som passar väl in på fenomenet som ska undersökas.¹⁹ Det är en auktoritär stat, som nästintill saknar motsvarighet, och styrs av en diktator, Kim Jong Il. Genom att på djupet granska detta fall kommer jag kunna testa mitt ramverk för att dels se om den håller

¹² George & Bennett, 2004, sid. 5, 92

¹³ Ibid., sid. 24

¹⁴ Gustavsson, Jakob, 1998. *The politics of foreign policy change*. Lund: Lund University Press, sid. 7

¹⁵ Ibid., sid. 5

¹⁶ George & Bennett, 2004, sid. 109

¹⁷ Gustavsson, 1998, sid. 6-7

¹⁸ Esaiasson, Peter m.fl., 2005. *Metodpraktikan – Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 2:a upplagan. Stockholm: Norstedts juridik AB, sid. 146

¹⁹ George & Bennett, 2004, sid. 9

vad den initialt utlovar, samt om den kan generera hypoteser som gör att den kan vara applicerbar på flera fall.²⁰

Vad är det för typ av fall ...

*”crucial cases” provide the most definitive type of evidence on a theory*²¹

Det finns olika typer av fall att använda sig av vid valet av en fallstudie. Jag har valt att testa mitt ramverk på ett ”crucial case” därför att det enligt George och Bennett är dessa som på bästa sätt kan bekräfta och ge stöd åt en teori.²²

Ett ”crucial case” förefaller vara en falltyp som kan ses som ett typexempel dvs. som på ett tydligt sätt exemplifierar det som valts att studeras, och utmärker sig vidare genom att vara mer extremt än andra fall i samma genre.²³ I och med att ramverket testas på ett sådant fall så förefaller det rimligt, till och med logiskt, att studiens resultat skulle kunna vara applicerbart på flera fall av motsvarande natur, och att falltypen därmed kan bidra till teoretisk utveckling.²⁴

... och vad är det ett fall av?

Det som skall undersökas är utrikespolitiskt beslutsfattande i auktoritär stat, i det här fallet Nordkoreas utrikespolitik i anslutning till kärnvapenfrågan,²⁵ närmare bestämt beslutet att provspränga. Det som skall hjälpa till att förklara beslutet är de fyra analysnivåerna system, region, stat och individ.

Med hänsyn till regimen slutna natur behöver jag göra en förenkling. Med bakgrund av den information som granskats gör jag ett begründat antagande att Kim Jong Il ensam fattar avgörande beslut inom ramen för landets UP, och i synnerhet när det kommer till frågor om kärnvapen. Detta antagande förefaller troligt och baserar sig på bl.a. porträtterandet av honom i hemlandet som en ”halvgud”, de positioner han sitter på, och citat som ”makten är förkroppsligad i diktatorn Kim Jong Ils person”,²⁶ och genomsyrar resten av undersökningen.

Hur använder jag mig av metoden?

Arbetet har en teoriutvecklande ansats. I den inlästa litteraturen om utrikespolitisk analys framgår det att tidigare teoretiska analyskonstruktioner ofta är komplicerade

²⁰ Ibid., sid. 120

²¹ Ibid., sid. 120

²² Ibid., sid. 9, 120

²³ Ibid., sid. 120 f

²⁴ Ibid., sid. 114

²⁵ Med kärnvapenfrågan menas här allt från anrikningen av uran och plutonium till utvecklandet av kärnvapenbärande robotar.

²⁶ Hagström, Linus, Karelid, Linda, 2005. *Nordkorea och kärnvapenfrågan*. Stockholm: Utrikespolitiska institutet, sid. 1

och svårapplicerade på empirin.²⁷ Mitt ”ramverk” är konstruerat i enkelhetens tecken men tummar inte för den sakens skull på tidigare förebilders innehållsliga värden. Det framtagna teoretiska ramverket bygger på etablerade teoretiska resonemang,²⁸ och baserar sig på bl.a. Jakob Gustavssons konstruktion för utrikespolitisk förändring och Kazuki Iwanagas motsvarighet för utrikespolitiskt beslutsfattande.²⁹

Ramverket gör att jag kan strukturera undersökningen och fokusera analysen på ett bra sätt. Den är framtagen med tesen om att individer är de som fattar beslut, inte stater. Således utgör individen den *aktör* som ska granskas, och inte staten som sådan.³⁰ Dess tänkta appliceringssyfte riktas därför mot nyckelpersoner som är av betydelse för beslutsfattande.

Det bör poängteras att meningen med ramverket dvs. dess struktur, är anpassad efter användarens perspektiv och behov av ordning för systematisk analys och jämförelse.³¹ För med stor sannolikhet tänker inte den analyserade individen själv systematiskt enligt den uppställda konstruktionen, det vore något märkvärdigt.

Ramverket är som sagt utformat med individen i centrum. Detta kommer att belysas mer ingående i nästa kapitel, men i stora drag fungerar ramverkets konstruktion på följande sätt: informationen som framkommer i nivåerna system, region och stat, filtreras likt ljusstrålar som bryts genom ett fönster genom individnivåns psykologiska faktorer vilka är unika för den person som sätts i fokus. På detta sätt är det möjligt att se på vilka grunder och under vilka omständigheter som det undersökta beslutet fattades sett till den granskade personens säregna perceptioner av dennes omvärld.

Utan det psykologiska filtret faller analysens värde. I min mening måste varje analysnivå finnas med i undersökningen som helhet, det går inte att komma ifrån. Annars blir det som att lägga patiens med en kortlek som inte är komplett. Essen saknas, och utan dem finns det ingen möjlighet att lyckas.

2.3 Material

*Reliable analysis of foreign policy requires the acquisition of information [...] and [to] reach conclusions. In closed societies such information is scant or may have been screened to conform to a government-approved view. In such cases, the analyst is forced to view information with a trained scepticism and to infer from limited sources the decision processes by which policy is formulated.*³²

²⁷ Iwanaga, 1993, sid. 26

²⁸ George & Bennett, 2004, sid. 70

²⁹ Gustavsson, 1998, sid. 25, och Iwanaga, 1993, sid. 51

³⁰ Holsti, Ole R., 1970. ”Individual differences in ’definition of the situation’”. Sid. 303-310, i *The Journal of Conflict Resolution*, vol. 14, nr. 3. Sid. 303

³¹ George & Bennett, 2004, sid. 98

³² Webber, Mark, Smith, Michael, 2002. *Foreign policy in a transformed world*. Harlow: Pearson Education Ltd., sid. 50

I enlighet med vad kvalitativ metod föreskriver så har jag inom ramen för arbetet använt mig av ett brett urval av material. Information rörande det empiriska fallet har inhämtats från källor av olika karaktärer, såsom böcker, vetenskapliga artiklar, nyhetsartiklar (både av ren nyhetskaraktär som av mer analyserande natur), webbsidor, och dokumentärer. I och med det breda urvalet och målet för undersökningen så har inte tidsaspekten varit särskilt styrande för insamlingen. Även om jag eftersträvat så pass uppdaterad och relevant information som möjligt så har jag inte begränsat mig till att bortse ifrån äldre information som visat sig vara intressant för lösandet av uppgiften.

Man bör dock vara medveten om problematiken med att överhuvudtaget kunna sätta sig in i en persons huvud för att utläsa hur och vad den tänker. Så länge vi som människor inte utvecklar telepatiska förmågor så kommer detta faktum att kvarstå. Somliga skulle kanske hävda att det inte är genomförbart, men jag hävdar motsatsen. I brist på primärmaterial får man därför nöja sig med att utifrån yttre granskning försöka uttyda vad som ligger under ytan, och det är inte omöjligt.

2.3.1 Källkritik

Specifikt för fallet Nordkorea, och i synnerhet Kim Jong Il, är den bristande tillgången av tillförlitlig information och fakta. Det är således svårt att göra helt korrekta bedömningar och avgöra vad som är vad med hänsyn till landets slutenhets. Vad de, Nordkorea, själva väljer att visa upp för omvärlden och lägga fram som genuin information (vilket är extremt litet) avseende sin situation och status är svårt att verifiera i termer av sant och falskt. I jämförelse med vad merparten av andra källor lägger fram i kontrast till detta är det dock möjligt att bilda sig en relativ uppfattning om hur det faktiskt kan tänkas se ut. Detta gäller även om den inlästa litteraturen är av relativt spekulativ art, och de siffror som presenteras avseende t.ex. flyktingar, svältoffer och ekonomi innehåller differenta värden. Problemet är dock uppmärksammat och har tagits i beaktande vid inläsning och skrivande.

2.4 Avslutande metodsammanfattning

Jag använder mig av kvalitativ fallstudie metod därför att den tillåter användaren ett djupt fokus på det som ska undersökas. Vidare kan den inom ramen för teoriutveckling utifrån en nära granskning av fallet bidra till att generera hypoteser om huruvida det framtagna teoretiska ramverket kan verifieras och om det är applicerbart på andra motsvarande fall.

Vad som kommer fram i analysen är öppet för diskussion med hänsyn till vilken information som använts, de faktorer som granskats, och min egen förförståelse. Resultatet är i slutänden min tolkning av den genomförda analysen. Jag erbjuder ett möjligt svar på frågan, men det är med säkerhet inte det enda. Svaret som presenteras

i slutet är därför inte en absolut sanning utan en tänkbar förklaring till varför det inträffade ägde rum.

När nu arbetets metodiska tillvägagångssätt är presenterat är det dags att introducera det framtagna teoretiska ramverket, för en djupare förståelse av hur det är tänkt att fungera och varför.

3 Teori

*[...] each foreign policy is unique, given the range of demands and possible responses shaped by the global and regional setting, by national forces, by the process of policy making itself and not least by what happens when foreign policy is implemented*³³

Vad anbelangar studiet av UP så råder det ingen brist på definitioner av vad begreppet innefattar, men det saknas i egentlig mening en teori för vad det är som är UP. Det är mer ett tvärvetenskapligt område som i sitt ursprung drar från teorier om internationella relationer.³⁴ Istället för en ensam teori om UP talar många för en analytisk approach till ämnet som kombinerar och knyter an till förklaringsfaktorer från flera olika ämnesområden och nivåer.³⁵ Då det är min ambition att utveckla ett teoretiskt ramverk för analys efter detta synsätt blir det därför inte så mycket en teoretisk djupdykning av något specifikt som det blir en teoretisk ytsökning av flera, och en samling begreppsdefinitioner.

Inledningsvis förtydligas ett antal för studien viktiga begrepp för att underlätta den kommande analysen. Därefter presenteras de fyra analysnivåerna med huvudsakliga teoretiska hänsynstaganden. Slutligen konstrueras och beskrivs det utvecklade ramverket.

3.1 Begreppsliga definitioner

Nedan förklaras vissa huvudsakliga begrepp som är av vikt att förstå, och som uppsatsen i stort förhåller sig till.

Utrikespolitik

Det finns många definitioner av utrikespolitik, och de varierar oftast något i smärre omfattning. Webber och Smith definierar det enligt följande:

Foreign policy is composed of the goals sought, values set, decisions made and actions taken by states, and national governments acting on their behalf, in the context of

³³ Ibid., sid. 4

³⁴ Gustavsson, 1998, sid. 16

³⁵ Ibid., sid. 16

*external relations of national societies. It constitutes an attempt to design, manage and control the foreign relations of national societies*³⁶

Jag har valt denna definition därför att den på ett kärnfullt sätt beskriver vad utrikespolitik innebär med hänsyn till vilka som är aktörer, vad den utgörs av och syftar till, samt till vem och/eller vilka den riktas mot.

Kärnvapen och ”deterrence” – en konceptuell symbios

*nuclear weapons introduce galactic scale forces into a terrestrial environment, producing devastating consequences*³⁷

Kärnvapen är det med fysisk destruktivitet mätt mest ultimata vapnet, därmed dess skräckinjagande egenskap. Men i detta ligger också paradoxen. Det är så fatalt att bruka att man inte på legitima grunder kan använda det i reguljär krigföring. Det som kvarstår är att spela på det hot som dess innehav medför gentemot andra stater.

*bombs in the multi-megaton range generally have limited military utility since their destructive radius often exceeds the size of potential urban or military targets*³⁸

Kärnvapen kan användas i offensivt likväl som defensivt syfte. I båda fallen handlar det att genom avskräckning och hot få en tänkt motståndare att underkuva sig den andres vilja. Anledningen till att det mest troligen rör sig om hot är att priset för den faktiska användningen är för högt för att kunna politiskt motiveras, åtminstone i en demokrati.

Istället rör det sig mer om en högvärdig statussymbol som belyser en stats välfärd och framgång än ett vapen för faktisk användning.³⁹ Frågan om vad som skulle hända med den som vågade ta sina nukleära resurser i bruk i en konfliktsituation idag går bara att sia om, men omvärldens reaktion torde inte vara av annan form än av unisont fördömande med möjlig våldsanvändning för dess avbrytande.

*because of their ability to strike terror worldwide, these weapons are attractive as political instruments*⁴⁰

För vissa stater erbjuder innehavandet av kärnvapen ett sätt att kompensera för deras i övrigt militära underlägsenhet gentemot regionala motståndare eller större maktallianser.⁴¹ En anledning till varför man genom anskaffandet av kärnvapen kan söka nå en form av jämlikt förhållande. Ty den nukleära vapennivån är absolut. Vilket innebär att när man nått denna nivå så finns det inget över den, dvs.

³⁶ Webber och Smith, 2002, sid. 2

³⁷ Collins, Alan, 2007. *Contemporary Security Studies*. New York: Oxford University Press, sid. 273

³⁸ Ibid., sid. 273

³⁹ Ibid., sid. 271

⁴⁰ Ibid., sid. 272

⁴¹ Ibid., sid. 271

kärnvapen befinner sig högst upp i den hierarkiskt strukturerade beväpningsordningen. Om två stridande parter befinner sig på samma nivå så kan de också tala samma språk.

3.2 Teoretisk smältdegel – de fyra nivåerna

Jag introducerar nedan det sätt på vilket jag valt att se på de olika nivåerna, och hur de kommer användas. Under respektive delrubrik presenteras dess innehåll, betydelse och förklaringsgrad, och vad i den som gör den användbar för ramverket och den efterföljande undersökningen.

3.2.1 Systemnivå – Biljardbordet

*Analyzing the games nations play from the state-system level will give us certain very specific perspectives on the behavior of states*⁴²

Systemnivån innebär att man tittar på staten som aktör på den internationella arenan. På systemnivå verkar statliga enheter, jämställda med rationella aktörer, som alla är lika inför varandra, och vars individuella särdrag är obetydliga. Hur de agerar i sitt samspel med andra aktörer inom de ramar som strukturen tillåter avgörs utifrån rådande maktfördelning och interaktionsmönster. Aktörens handlingar styrs av dess yttre omgivning och faktorer och tar form av reaktioner till dessa.⁴³

Detta synsätt vilar på realismens och neorealismens tankar om det anarkiska systemet, där ingen högre makt utöver aktörernas eget förhållande till varandra förekommer. Realismen betonar människans, tillika aktörens, ”mörka” och ”onda” natur som söker att dominera andra. Detta får till innebörd att systemet frammanar oundviklig maktkamp mellan aktörer för att säkra den egna överlevnaden, vilket förklarar varför makt, säkerhet och strategi är de drivande motiven.⁴⁴

Traditionellt har systemnivån handlat om en fokusering på maktförhållanden och nationell säkerhet, där begrepp såsom *balance of power*, *security*, *strategy*, och *independence* varit styrande, och kommer också att vara det i denna studie. Utöver denna klassiska bild har jag valt att lägga till *transnationalism* som i dagens moderna och globaliserade värld har kommit att få större betydelse i samspelet mellan stater.

Nivån kan bidra med beskrivningar av generella mönster av relevanta systemfaktorer och processer till vilka dess ingående aktörer förhåller sig t.ex. varför allianser bildas med hjälp utav identifieringen av systemets maktstruktur, men den

⁴² Spanier, 1972, sid. 59

⁴³ Ibid., 17-18

⁴⁴ Allison, 1999, sid. 26-28, och Iwanaga, 1993, sid. 10

kan inte förklara hur UP skapas.⁴⁵ Den bör därför ställas tätt jämte statsnivån för att ytterliggare kunna förklara t.ex. varför militär kapprustning sker.

Den är användbar och av betydelse därför att den utifrån generella och förenklade antaganden om staters situation i tidspressade situationer kan erhålla beslutsfattaren med ett bra och översiktligt underlag om eventuella aktionsmönster.

3.2.2 Regionnivå – Texas hold ’em

*[...] governments are faced with the challenge of responding to the demands of their regional and more broadly international setting*⁴⁶

Regionnivån är den första nedbrytningen och ett förtydligande av den större systemnivån. I praktiken handlar det om en systemnivå i miniatyr. Det sättet på vilket det regionala subsystemet granskas är därför en återspeglning av vad som fokuseras på i systemnivån.

Med hänsyn till att man bl.a. delar geografi och historia, och är kulturellt besläktade med folk i intilliggande länder på ett annat sätt än vad man är med den övriga världen så har man också mer gemensamt med dessa. Därmed får regionen en ökad betydelse för hur man ser på och betraktar sin omvärld, och den bör inte förringas som förklarande analysenhet.

Anledningen till varför den regionala nivån har lagts till de andra tre inom ramen för denna studie är att den ursprungliga systemnivån som koncentrerar sig på den internationella strukturen inte är tillräcklig för att förklara omvärldens påverkansgrad. Det är förvisso en fråga om hur man definierar systemet som geografiskt område, men om man ser till hela världen som analysenhet så marginaliseras närområdets betydelse för en stats agerande utåt. Området blir för stort och därmed alltför abstrakt. Genom att dela upp systemet i två nivåer nyanseras bilden ytterliggare och tar en mer konkret form, vilket får en ökad betydelse för systemet som förklaringsfaktor i analysen av Kim Jong IIs agerande.

3.2.3 Statsnivå – Finns i sjön

*In searching for an explanation, one typically puts himself [...] in the place of the nation, or national government, confronting a problem of foreign affairs, and tries to figure out why one might have chosen the action in question*⁴⁷

Statsnivå innebär att analytikern öppnar upp aktörens ”svarta låda” och tittar närmare på staten som sådan, dess statsskick och systemuppbyggnad, hur organisationer och byråkratier fungerar, inomstatliga processer, resurser, ekonomi,

⁴⁵ Iwanaga, 1993, sid. 13

⁴⁶ Webber och Smith, 2002, sid. 4

⁴⁷ Allison, 1999, sid. 3

teknisk utveckling, social struktur osv. Vidare så kan en stat utifrån detta kategoriseras, t.ex. demokratisk, auktoritär, militärdiktatur m.fl., vilket ger den ett antal karaktärsdrag för analytikern att förhålla sig till.⁴⁸

Denna nivå är komplex och relativt svåranalyserad med hänsyn till de många faktorer som finns att ta med i beräkning, och storleken på den informationsmassa som dessa genererar.⁴⁹ Men den behövs för att komplettera den förenklade bild som systemnivån presenterar då den kan få fram vilka som är vilka, vad de har för intressen, och hur aktörens handlande står i förhållande till medel och mål, och utifrån detta i viss mån förklara varför stater gör som de gör inuti för att bemöta något utifrån.

Egentligen handlar det om att analysera samma aktörer, processer och interaktionsmönster som på systemnivån fast det här rör sig om dess motsvarigheter inom staten.

Dess huvudsakliga användbarhet och betydelse ligger i dess sätt att förklara och förutse staters beteende och handlande utifrån respektive klassificering, vilket ger en mer nyanserad bild till aktörers agerande på systemnivån.⁵⁰

Med hänsyn till fallets natur är det svårt att använda sig av metoder som analyserar denna nivå med hjälp utav *organizational* och *bureaucratic models*. Dessa är mer lämpliga för demokratiska stater, men även där är de svårapplicerade. För att förenkla detta, och göra modellen mer generaliserbar, väljer jag att se till mer instrumentella faktorer såsom statsskick, storlek, status, resurser (ekonomiska och materiella), social struktur och omständigheter.⁵¹

3.2.4 Individnivå – Solitaire

*the key to the explanation of why the state behaves as it does lies in the way its decision-makers as actors define their situation*⁵²

Individnivån tar hänsyn till mer detaljerade aspekter av en aktörs agerande inom det utrikespolitiska området genom att fokusera på dess minsta beståndsdelar, vilket bidrar till en än mer nyanserad bild jämfört med att bara titta på system- och statsnivå. Dess fokus innebär att forskaren tittar närmare på personer som är av huvudsaklig vikt för det som undersöks t.ex. utrikespolitiskt beslutsfattande, vilket är av väsentlig betydelse då individer är de som fattar beslut, inte stater. Med denna approach kan man förklara varför ett visst beslut eller inriktning valdes framför något annat baserat på hur personen upplevde situationen utifrån dennes karaktär och personliga egenskaper. För att analysera denna nivå används oftast psykologiska hjälpmedel, och då framförallt kognitionspsykologi.

⁴⁸ Spanier, 1972, sid. 18-19

⁴⁹ Iwanaga, 1993, sid. 26

⁵⁰ Spanier, 1972, sid. 29

⁵¹ Webber och Smith, 2002, sid. 14

⁵² Snyder i Iwanaga, 1993, sid. 24

*The beliefs and cognitive processes of policymakers affect how they see the world and what actions they take*⁵³

Mycket av människans beteenden är automatiska och undermedvetna, en begränsning för det medvetna men ett bra sätt att processa stora mängder information och fatta beslut på. Enkelt uttryckt handlar det om att göra en komplex verklighet begriplig och mer hanterlig.⁵⁴

Det kognitiva tillvägagångssättet antar en komplex och realistisk psykologisk syn på mänskligt resonerande och beslutsfattande.⁵⁵ Den pekar på att människor inte är individuellt medvetna, öppensinniga, eller besitter en anpassningsförmåga relativt till en ”objektiv” omvärld, istället visar den på att individer sannolikt ser olika på sin omvärld och agerar inom sin egen ”psykologiska omgivning”.⁵⁶ Denna psykologiska omgivning, eller subjektiva uppfattning om verkligheten, kan analyseras utifrån flera olika inriktningar och verktyg, jag har valt att fokusera på modellen om ”*the operational code*”. Den tar hänsyn till en individs föreställningar om den politiska arenan i allmänhet och specifika situationer utifrån dennes värderingar och ställningstaganden, uppfattningar och preferenser.⁵⁷ Individens centrala värderingar (*beliefs*) delas in i två riktningar: filosofiska och instrumentella. De filosofiska värderingarna hjälper individen i synen på den huvudsakliga typen av situation han befinner sig i och dess särskilda natur, och de instrumentala ledsagar honom i förhållandet till mål och medel och påföljande val av handling inom ramen för situationen.⁵⁸

Alexander L. George poängterar att detta tillvägagångssätt inte ger en komplett bild av en individs ”beliefsystem”, men att den utgör en stor och betydande del av den.⁵⁹ Men med hänsyn till att man förmodligen inte kan erhålla en komplett och sann bild av en individs psykologiska profil så anser jag med hänsyn till den operationella kodens signifikans och nivå av användbarhet att den är tillräcklig för applicering inom analysmodellen och ramen för arbetet.

Utifrån de ovan presenterade nivåerna sätter jag samman ett teoretiskt ramverk för analys som placerar den beslutsfattande individen i centrum. Den är konstruerad simplistiskt för att underlätta dess generella applicering.

⁵³ Rosati, 2001, sid. 72

⁵⁴ Ibid., sid. 52-53

⁵⁵ Ibid., sid. 50

⁵⁶ Ibid., sid. 50

⁵⁷ Ibid., sid. 54

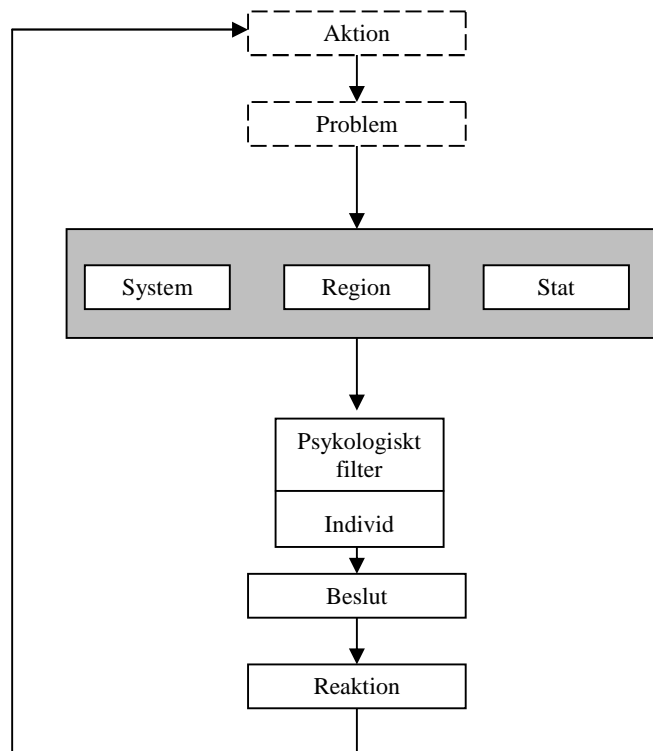
⁵⁸ Ibid., sid. 54, och George, Alexander L., 1969. “The ‘Operational Code’: A neglected approach to the study of political leaders and decision-making”, sid. 190-222 i *International Studies Quarterly*, vol. 13, nr. 2., sid. 199

⁵⁹ George, 1969, sid. 197

3.3 Teoretiskt ramverk för analys

*In reality, countries do not act; people act. States (and organizations) are made up of individuals who act on their behalf. Ultimately, human cognition matters – in politics, foreign policy, and world politics*⁶⁰

Det konstruerade ramverket som har fått stå till grund för uppsatsens analys är inspirerad av bl.a. den som används av Jakob Gustavsson i hans bok *The Politics of Foreign Policy Change*⁶¹, och den som Kazuki Iwanaga bygger sin analys på i *Images, Decisions and Consequences in Japan's Foreign Policy*⁶². Den är vald därför att den med individen i centrum tar hänsyn till flertalet inverkan på olika nivåer, är flexibel och ger utrymme för jämförelser och tolkningar inom likväl som mellan de respektive nivåerna på ett bra, fritt och kreativt sätt.

Figur 1: *Det av mig konstruerade ramverket för analys.*

Ramverkets flödesschema kan beskrivas enligt följande: någonting inträffar som direkt eller indirekt påverkar aktören (*aktion*); det inträffade innebär något för aktören att besluta om (*problem*); yttre och inre faktorer med information om hur omvärlden

⁶⁰ Rosati, 2001, sid. 47

⁶¹ Gustavsson, 1998, sid. 25

⁶² Iwanaga, 1993, sid. 51

och det rådande läget ser ut (*system-, region-, och statsnivå*); aktörens psykologiska egenskaper styr hur informationen hanteras, filtreras och omformas till dennes egen uppfattning om situationen, här formuleras även målsättningar (*filter, individnivå*); utifrån aktörens specifika lägesuppfattning och uppsatta mål utformas ett beslut (*beslut*); beslutet implementeras och ett svar är givet på det föranledda problemet (*reaktion*).⁶³

*the puzzle is solved by finding purposes the action serves*⁶⁴

Mitt bidrag till konstruktionen består i tankarna kring utgångspunkten för det resulterande handlandet, dvs. det problem beslutsfattaren inledningsvis konfronteras med som tvingar honom (direkt eller indirekt) att handla. Problemet är en efterkonstruktion framtagen av analytikern efter granskandet av en händelse. Utan specifik inblick i den undersökta individens situation är det omöjligt att på förhand kunna avgöra dennes verkliga intentioner, de går endast att sia om. Men häri ligger också en styrka. Inom ramen för en analys av framtida agerande kan de två första boxarna fyllas med antaganden, t.ex. om X händer så innebär det ett problem i form av Y som modellen sedan kan söka svar på utifrån tillgänglig information.

Någonting görs inte utan anledning utan som en reaktion på någonting. Vid en efterkonstruktion måste svaret på varför ett beslut fattades därför också bli svaret på vad eller vilket som var det eventuella målet med den efterföljande handlingen.

3.3.1 Tankar om ramverket

Liknande ramverk har fått kritik för att ha varit komplicerade och svårapplicerbara, att det varit för många variabler och för mycket information att ta hänsyn till.⁶⁵ Ett mål med denna version har därför varit att förenkla den för att underlätta dess användning.

*the point of an explanation is to show how the nation or government could have chosen to act as it did, given the strategic problems it faced*⁶⁶

Det som skall förklaras är en händelse, ett uttalande som återspeglar syfte eller intention, i det här fallet rör det sig om Nordkoreas kärnvapentest hösten 2006. Det antas att aktören är en individ, i det här fallet KJI, och att handlingen är vald som en kalkylerad lösning på ett strategiskt problem. Vad det strategiska problemet utgjordes av är svårt att med säkerhet fastställa, men det är troligt att de kyliga relationerna till USA låg till grund för det inträffade.⁶⁷ Förklaringen består i att visa vilket mål staten

⁶³ De två streckade rutorna ingår inte inom ramen för studiens analys men är med för att påvisa modellens konceptuella helhet och cykliska funktion.

⁶⁴ Allison, 1999, sid. 25

⁶⁵ Iwanaga, 1993, sid. 26

⁶⁶ Allison, 1999, sid. 4

⁶⁷ Detta baseras på ett helhetsintryck utifrån det empiriska materialet som granskats.

eftersträvade när den agerade och huruvida den handlingen var ett rimligt val, utifrån statens objektiv.⁶⁸

Ramverket används här för att analysera en specifik händelse, men den kan även sättas in i ett större sammanhang avseende framtida beslut och handlingar. Detta kräver att man gör ett antal antaganden om eventuella händelser och tänkta problem för att fylla de två första boxarna med, därefter används ramverket för att besvara frågan. Utifrån vad man kommer fram till i ”reaktionsboxen” kan man sedan genom att upprepa processen med nya antaganden spela upp en tänkt händelseutveckling baserat på olika aktörers aktioner och reaktioner gentemot varandra.

⁶⁸ Allison, 1999, sid. 15

4 Analys – ett besök till ”verkligheten”

Welcome to North Korea, a mysterious state with a remarkable ability to run rings around the outside world, a country where information and mobility are so restricted that citizens don't know what's going on outside and no-one knows what's going on inside.⁶⁹

Analysen presenteras efter följande mönster: system, region, stat, och individ, enligt vad det teoretiska ramverket föreskriver. Inom respektive nivå ges först en beskrivning av hur den ser ut och avslutas sen med en kort sammanfattning. Därefter filtreras denna information genom Kim Jong Il som person för få fram bilden av hans ”upplevda” verklighet. Utifrån denna bild försöker jag sedan skapa mig en förståelse för hans situation för att i ett senare skede kunna bidra med en förklaring till varför han gjorde som han gjorde.

4.1 Systemnivå – Internationellt fokus

North Korea, the last outpost and final remnant on the cold war frontier.⁷⁰

Det internationella systemets struktur kan enligt många, däribland Webber och Smith, förklara varför stater agerar som de gör utifrån deras position i detsamma. Det är ett välutvecklat synsätt och dess relevans kan inte förnekas.

4.1.1 Systemstruktur

Enligt Kenneth Waltz så är det internationella systemet anarkiskt till sin natur. Detta innebär att det inte finns någon överordnad makt som kan polisiera, reglera och tillrättavisa aktörer som betar sig olämpligt.⁷¹ Därav kan aktörerna i teorin göra som de vill gentemot andra utan risk för reprimander. I praktiken förhåller det sig inte riktigt på det viset. Visst skulle man kunna se FN som en sådan överstatlig makt som Waltz talar om, men i dagsläget uppfyller den inte de krav som ställs på en sådan fullt

⁶⁹ Breen, Michael, 2004. *Kim Jong Il: North Koreas Dear Leader*. Singapore: John Wiley & Sons Pte Ltd, sid. xxi

⁷⁰ egen anmärkning, 070811

⁷¹ Waltz, Kenneth N, 1988. 'The Origins of War in Neorealist Theory' sid. 615-628 i *Journal of Interdisciplinary History*, vol. 18, no. 4, sid. 618

ut. Inom systemet, som är hierarkiskt strukturerat baserat på bl.a. storlek och ekonomiska välstånd men framförallt militär styrka, strävar dess aktörer efter *säkerhet* och *överlevnad*.

Det internationella systemet idag är multipolärt.⁷² Vissa skulle nog hävda att det är en hegemoni, men även om USA är den i många avseenden, och framförallt militärt, mäktigaste nationen i världen så kvarstår det faktum att de inte längre är ensamma om att kunna utöva sin makt. Andra spelare som idag är med och spelar är t.ex. EU, Kina och Ryssland, som visar tendenser på att vilja ta sig tillbaka till forna tiders glansdagar.

Maktbalans och Säkerhet

Makt är visserligen ett relativt begrepp, men i staters relationer till varandra är begreppet synonymt med militär styrka och kapacitet.⁷³ Utan militär förmåga ingen makt! Den rådande militära maktbalansen är liksom systemet i stort multipolärt. Den är koncentrerad till ett antal poler runtom i världen, främst handlar det om USA, EU, Kina och Ryssland, men man bör inte förringa Israel, Indien och Pakistans betydelse i detta forum. Alla dessa innehar kärnvapen vilket sätter deras namn på kartan. Det är även värt att nämna NATO vars ursprungliga syfte utvecklats till ett sofistikerat säkerhetsinstrument att använda i konflikthärddar, mest tydligt för detta är insatsen i Afghanistan.⁷⁴

Den internationella säkerhetsstrukturen idag bär fortfarande spår av det kalla kriget, men är idag inspirerad mer av aktörernas ekonomiska intressen än de geopolitiska. Detta är kanske mest påtagligt i USA:s fall då de har militära installationer strategiskt utplacerade runtom i världen där man vill säkerställa stabilitet för att inte riskera att dess investeringar går om intet.⁷⁵

På denna punkt måste man också ta upp kampen mot terrorismens inverkan på aktörers säkerhetsåtgärder. Världen har pga. en högre grad av misstänksamhet kommit att bli mer reglerad och övervakad som följd, och det asymmetriska hotet har lett till fram till militära upprustningar på flera håll.

Ekonomi och Transnationalism

Transnationalism är ett resultat av den växande världsekonomin, och utgörs i synnerhet av internationella företags och organisationers gränsöverskridande handel- och biståndsverksamhet. Webber och Smith menar på att dessa transnationella krafter späder på globaliseringseffekten, som i sin tur innebär att politiska, sociala

⁷² www.globalpolicy.org/empire/challenges/competitors/2005/0315chinapower.htm, 070812

⁷³ Spanier, 1972, sid. 102-103

⁷⁴ www.foi.se/FOI/templates/Page_____607.aspx, 070815

⁷⁵ www.state.gov/documents/organization/86291.pdf, 070815

och ekonomiska aktiviteter överallt är sammanlänkade med motsvarande verksamheter överallt annars.⁷⁶

Världen idag är tämligen globaliserad, den ekonomiska utvecklingen och omfattande transportmöjligheter banar väg för detta. Mellanstatliga samarbeten och en konkurrensstimulerande finansmarknad innebär att fler människor och aktörer kommer i kontakt med och blir beroende av varandra. Denna process är komplex och går sannolikt inte att stoppa.

I NK är det transnationella inflytandet begränsat. Landet är slutet och dess befolkning tillåts ingen kontakt med omvärlden, liksom omvärldens kontakt med NK är strängt reglerad (turister tillåts bara se vad staten vill att de ska se, och man får inte röra sig fritt).⁷⁷ Den kulturella insikten och förståelsen till följd av personliga möten och meningsutbyten är således inte särskilt utbredd. Det är dock positivt att det diplomatiska utbytet från Europa ökat sedan dåvarande statsministern, och ordföranden för EU, Göran Persson besökte landet 2001.⁷⁸ Ett utbyte som kan innebära ett steg i rätt riktning i en långsiktig process till att närma sig västvärlden. Men förbindelserna med USA är fortfarande kalla, och Sverige står för den amerikanska representationen i landet.⁷⁹

4.1.2 Konflikter

Dagens världssamhälle är fullt av konflikter. Afrika, mellanöstern, Ryssland och delar av Asien lider alla av mer eller mindre blodiga sammanstötningar. Konflikterna är oftast av intrastatlig karaktär, där orsaken till stridigheterna mest handlar om vem som har rätt till att regera landet t.ex. Sudan. Vissa konflikter handlar om utbrytning och rätten till självstyre t.ex. Tjetjenien., och andra om vem som äger rätt till ett geografiskt område t.ex. Israel-Palestina. Alla har sin egen inverkan på världssamfundet och hur det reagerar på dem.

Genom historien har NK varit med och stött flertalet parter i olika konflikter runtom i världen, allt i den socialistiska revolutionens anda, från Afrika till mellanöstern och Asien samt Europa. Stödet har bestått av pengar, materiel, manskap och tekniskt kunnande. På senare tid har stödet i huvudsak utgjorts av avancerad vapenmateriel såsom robotar av olika varianter bl.a. till Iran, Irak, Libyen, Syrien, Egypten och Pakistan.⁸⁰ Nordkorea skor sig således på konflikter, och fast man inte startar dem så har man heller inget intresse av att avsluta dem så länge de inte direkt berör dem själva.

Vid tidpunkten för kärnvapenprovet, och i upprinnelsen till det, var det en större konflikt som överskuggade de andra. En konflikt man egentligen inte var direkt

⁷⁶ Webber, Smith, 2002, sid. 17

⁷⁷ Breen, 2005, 116 ff.

⁷⁸ Hellman, Jonas, Ornbrant, Fredrika, 2002. *Världspolitikens Dagsfrågor Nr 6 - Koreansk återförening i sikte?* Stockholm: Utrikespolitiska Institutet. Sid. 27

⁷⁹ www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/kn.html, 070812

⁸⁰ Becker, Jasper, 2005. *Rogue Regime*. New York: Oxford University Press, sid. 148 f, samt 158 ff.

delaktig i men som man ändå indirekt hade ett finger med i spelet till genom bl.a. vapenförsäljning, kriget mot terrorismen.

4.1.3 Kriget mot terrorismen

Kriget mot terrorismen, det tjugonde århundradets eget världskrig, har en tendens att binda samman alla andra konflikter till att handla om kampen mot den globala terrorismen. Denna kamp är en central punkt på den världsliga dagordningen och av betydelse för hur man ser på och tolkar världen idag. Det har lett till indelning mellan stater som samarbetar och sådana som inte gör det, och bland dem som gör det har det utvecklats ett nära säkerhetspolitiskt band som förenar.

NK berörs av påtagligt av detta. Efter att ha blivit stämplad som en del av "ondskans axelmakter" 2002 ser man amerikanska angrepp av Afghanistan och Irak, samt konfrontationer med Iran som ett reellt hot. Med anledning av detta ser man det som sin rätt att utveckla kärnvapen i självförsvarssyfte.⁸¹

4.1.4 Sammanfattning

Sammanfattningsvis är det internationella systemet multipolärt kopplat mot rådande maktbalans och säkerhetsstruktur. Vidare styrs det alltmer av ekonomisk utveckling i samband med globaliseringen. En större konflikt överskuggar andra mindre motsvarigheter, kriget mot terrorismen, vilket inneburit en ökad medvetenhet för diverse hot och en högre nivå av säkerhetspolitiskt fokus med USA i täten.

Var befinner sig Nordkorea i allt detta? I det stora systemet befinner de sig långt ner i hierarkin pga. sin ringa storlek, konkursdrabbade ekonomi och det faktum att man står utanför globaliseringen. Det som sätter dem i rampljuset internationellt är främst det hot man utgör för omvärlden genom dess kärnvapenprogram, en ovilja att följa uppmaningar, samt dess ignorans för mänskliga rättigheter. Mer ingående om detta under punkten 4.3.

4.2 Regionnivå – I historiens backspegel

*we cannot make sense out of our environment without assuming that, in some sense, the future will resemble the past*⁸²

Koreakriget (1950-53) lever fortfarande kvar i många människors minnen, och dess spöke kastar än idag en skugga över regionen. Man behöver bara slå en blick på den

⁸¹ Hagström, Linus, Karelid, Linda, 2005. *Världspolitikens Dagsfrågor Nr 2 – Nordkorea och kärnvapenfrågan*. Stockholm: Utrikespolitiska Institutet. Sid. 10, 16 f

⁸² Jervis i Rosati, 2001, sid. 63

38:e breddgraden så förstår man varför, där är kriget en verklighet. Denna stolpe i världshistorien har därför en inverkan på hur aktörerna förhåller sig till varandra. Hur regionen ser ut idag är i stor utsträckning ett direkt resultat av hur kriget avbröts.⁸³

Det finns alltid föreställningar om att historien upprepar sig, så även här. Den amerikanska närvaron i området i kombination med deras krav på sanktioner gentemot NK har likheter med hur situationen såg ut för över 60 år sedan, och då slutade det med ett krig. Med andra ord innebär detta att NK ständigt tycker sig leva under hot.

4.2.1 Grannskapet

Det geografiska området i Nordkoreas direkta närhet, som sannolikt har större betydelse för landets agerande än den internationella nivån, utgörs av länderna Sydkorea, Japan, Kina, och Ryssland. Till dessa läggs även USA till vars ekonomiska intressen och militära närvaro gör dem till en regional spelare. Utöver den geografiska närheten till varandra så delar man historiska erfarenheter och är sammanknutna genom dess band.

Aktörerna

Sydkorea har sedan Koreakriget utvecklats till en väl fungerande republik och en smärre ekonomisk stormakt. Landet har en blomstrande ekonomi med en världsomspännande handel där några av de främsta handlingspartnerna utgörs av de övriga i regionen. Det närmsta förhållandet tycks man ha till USA med vilka man har ett ingående militärt samarbete med. Man har en modernt utrustad militär styrka, till skillnad från NK, och man står under amerikanskt kärnvapenskydd. Det råder fortfarande en stark sympati för grannlandet i norr och man har *återförening* som en punkt på den politiska agendan. SK är den främsta bidragsgivaren till NK, bidrag som inte fått något direkt tillbaka för men som man hoppas ska ge utdelning på lång sikt. Landet är det i regionen som har mest att förlora vid en eventuell konflikt och är därför ytterst måna om fred och stabilitet. Värt att notera är att inget fredsfördrag är upprättat ännu, trots dryga 50 år sedan krigets slut, och att man därmed fortfarande formellt är i krig med NK.⁸⁴

Kina, en republik i förändring med tiden framför sig som till sist tagit steget mot marknadsekonomisk inriktning. Man är en av de permanenta medlemmarna i FN:s säkerhetsråd och innehar kärnvapen. De har länge varit NK:s närmaste allierad och tycks fortsätta vara så. Deras gemensamma historia går långt tillbaka, främst genom krig och den kommunistiska ideologin. Man har sedan Koreakriget ett avtal med NK

⁸³ Bengtsson, Arne, 2006. Länder i fickformat nr 813: *Nordkorea*. Stockholm: Utrikespolitiska Institutet. Sid. 9 ff.

⁸⁴ Hellman och Ornbrant, 2002, sid. 18 f, och Hagström och Karelid, 2005, sid. 18 f.

om att komma till varandras undsättning vid väpnad konflikt, vars betydelse idag går att betvivla. De är NK:s främsta handelspartner och näst största bidragsgivare, men prioriterar den handelsrelation man har med SK. Säkerhetspolitiskt eftersträvar stabilitet i regionen då man inte vill se en regional kapprustning med Japan och USA i spetsen. Kina leder med bakgrund av sin relation till NK sexpartssamtalen i jakt på en fredligare tillvaro.⁸⁵

Japan är en av världens främsta ekonomier och präglas av teknologisk hög utveckling. Det är ett kejsardöme med ett demokratiskt valt parlament som styr.⁸⁶ Relationerna till NK är minst sagt bra, vilket bottnar i dess tidigare ockupation av Korea samt NK:s återkommande provokationer i form av kidnappningar och raketprovsprängningar. Man är en av NK:s största bidragsgivare men ser dem som ett allvarligt säkerhetspolitiskt hot med hänsyn till deras kärnvapenprogram. De har ett omfattande handelssamarbete med SK och nära relationer med USA, under vilkens kärnvapenskydd man också står. Japan medverkar i sexpartssamtalen där man i hopp om fredlig utveckling hoppas kunna investera i ett framtida enat Korea.⁸⁷

USA är sannolikt världens största demokratiska republik. Landet har stora ekonomiska resurser, stoltserar med den kanske mest utvecklade och avancerade militära styrka som skådats, sitter inne med otalet kärnvapen, och sitter tryggt i FN:s säkerhetsråd. Ekonomiskt är man insatta nästintill överallt (Coca Cola finns t.o.m. i NK) och handeln med de övriga länderna i regionen är väl utvecklad. Till följd av dess starka position i världen har man tagit på sig rollen som "världspolis" i syfte skydda sina egenintressen, men efter den 11 september 2001 är det också en pågående kamp mot den globala terrorismen. Detta beteende är sannolikt på gott och ont. USA har stämplat NK som en *terroriststat* och benämnt dem som en av "ondskans axelmakter" tillsammans med Iran och Irak. Att avvärja NK står därmed högt upp på deras säkerhetspolitiska agenda, men vill genomdriva politiken med fredliga medel då man ser ett väpnat angrepp som ett alltför kostsamt och högriskabelt företag. Man ses på av NK som den stora imperialistiska fienden och är dess *nemesis*. Sitter sannolikt på nyckeln till lösningen på regionens problem med hänsyn till dess inflytande i världen.⁸⁸

Ryssland har genom historien varit NK:s kanske främsta bundsförvant, faktum är att det gamla Sovjetunionen under Stalins ledning var de som i stort gjort NK till vad de är idag.⁸⁹ Liksom Kina och USA sitter man på en fast plats i FN:s säkerhetsråd och har en omfattande kärnvapenarsenal. Även om de inte längre ingår i en försvarspakt men NK så har Ryssland fortfarande ett intresse av regionen, och NK som de ser som sin bakgård. Deras intresse är av ekonomisk och säkerhetspolitisk natur, man har ett utvecklat handelsutbyte med SK och vill inte se att USA utvecklar ett

⁸⁵ Hellman och Ornbrant, 2002, sid. 24, och Hagström och Karelid, 2005, sid. 21

⁸⁶ www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ja.html, 070812

⁸⁷ Hellman och Ornbrant, 2002, sid. 25 f, och Hagström och Karelid, 2005, sid. 19 f.

⁸⁸ Hellman och Ornbrant, 2002, sid. 22 f, och Hagström och Karelid, 2005, sid. 18

⁸⁹ Becker, 2005, sid. 49 ff.

rymdmissilförsvar till följd av NK:s påstådda kärnvapenprogram. Ryssland främjar därmed stabilitet i området och vill inte se en utbredd konflikt.⁹⁰ Till följd av detta har man insisterat på att vara en av deltagarna i sexpartssamtalen.⁹¹

4.2.2 Regionstruktur

Den regionala strukturen är uppbyggd kring ovanstående fem aktörer samt NK. Vad som är intressant med den är att den består nästan uteslutande av ekonomiska stormakter, den hierarkiska eliten. USA högst upp, med Japan och SK i släptåg, och ett starkt drivet Kina klättrandes upp för stegen. Ryssland är inte längre med i toppen, men kan inte heller räknas bort pga. sin geografiska storlek och militära makt. Det är ett således ett område präglad av konkurrens, utveckling och samarbete. Faktorer som gynnas av fred och stabilitet, vilket för med sig en naturlig ovilja för konflikt och föranleder aktörerna att så långt det är möjligt lösa uppkomna problem på fredlig väg.

NK befinner sig långt ner i denna hierarki. De har få likheter med de övriga annat än vissa kulturella aspekter och den historia man delar. I dagsläget har man heller inget direkt att erbjuda de andra som de inte redan har eller kan få tag på någon annanstans. Det enda man har som de andra i regionen är intresserade av är erbjudandet om fred och stabilitet, vilket NK ständigt tycks utnyttja.

Maktbalans och Säkerhet

Maktbalansen i området är bipolär ur ett militärt perspektiv där Kina och USA ställs mot varandra. Japan och SK är militärt allierade med USA och sluter upp i dess följe. Ryssland står här lite på sidan om då deras intresse i regionen tolkas som mindre än de övrigas. Samtliga står bakom USA i kriget mot terrorismen. Något som även NK påstått sig göra för att bli kvitt sin terrorstämpel. Kina är dock den enda som har någon form av alliansform med NK, vars moderna betydelse är tveksam.⁹²

NK står ensam till följd av kommunismens fall, men också som ett led i dess politiska inriktning. För att hävda sig bland dessa giganter, och i synnerhet för att bemöta det hot man upplever från USA, ser NK det som en rätt att utveckla kärnvapen.⁹³

⁹⁰ Hellman och Ornbrant, 2002, sid. 26

⁹¹ Hagström och Karelid, 2005, sid. 22

⁹² Hellman och Ornbrant, 2002, sid. 8

⁹³ Hagström och Karelid, 2005, sid. 9 f

Ekonomi och Transnationalism

Generellt sett blomstrar ekonomin i regionen, med undantag för NK. Japan tillhör en av världens främsta ekonomier, och dess betydande makt och influens på världsmarknaden är otvivelaktig. Sydkorea närmar sig alltmer Japans nivå, och dess ekonomiska framgångar är betydliga. De är båda högt utvecklade länder vars industriella framgångar är koncentrerade till högteknologiska lösningar och innovationer, och de bedriver mycket handel sinsemellan. Kinas ekonomiska status i regionen är på uppgång, de släpar en del pga. landets ideologiska historia och inriktning, men har sedan inslag av kapitalism trängt fram tagit stora steg framåt i utvecklingen mot en framtida ekonomisk stormakt. Ryssland har visat föga intresse i området annat än en vilja att upprätta en tågförbindelse genom NK ner till SK för att utöka sin handel med denne, samt när deras gräns till NK börjar passeras illegalt av flyktingar som de inte anser sig kunna hantera.⁹⁴

Alla nämnda parter har en väl utvecklad handel med USA, något som är nästintill ofrånkomligt med hänsyn till dess ledande ställning i världen. Den enda som inte har det är NK, vars ekonomiska situation är katastrofal och inte alls går i linje med de övrigas. Den ekonomiska relation man har till de i region består nästan uteslutande av bistånd i olika former, såsom mat, olja och pengar.⁹⁵ Det är sannolikt frustrerande för NK att inte vara med och rida på de andra aktörernas framgångsvåg.

4.2.3 Sammanfattning

För att sammanfatta det hela kan man konstatera att regionen i huvudsak består av moderna, industriellt utvecklade stater som inte längre ser den klassiska skolans behov av geografiskt militär erövring som det bästa sättet att främja den egna välfärden. Den har ersatts med tankar om ekonomisk välfärd genom forskning, utveckling och investering. Sätter man regionen i fokus med dessa tankar i bakhuvudet så kan man konstatera att i princip samtliga är inslagna på denna väg, utom Nordkorea. Till följd av detta finns det en hög grad av samarbete för att bibehålla en stabil säkerhetsstruktur då ingen skulle tjäna på ett eventuellt krig.

Det är möjligt att NK ser denna enande utveckling hos de andra i regionen som ett hot, och använder det hotet som ett incitament för att ge legitimitet åt dess handlingar. De vet att ingen i området vill ha krig. Just därför att ingen vill det är en anledning för NK att spela på det. De vet att regionen inte vill se någon militär kapprustning vilket skulle få deras framgångsrika ekonomier i gungning.

⁹⁴ Hellman och Ornbrant, 2002, sid. 26

⁹⁵ Bengtsson, 2006, sid. 19 f

4.3 Statsnivå – Nordkorea, den blinda fläcken

*There are in the world [...] a number of unpleasant states ruled by rather unpleasant people. North Korea is one.*⁹⁶

Nordkorea förklaras ibland som ett ”svart hål”, anledningen till det är att få människor egentligen vet hur det står till och fungerar i landet. Bakgrunden till det är att ingen statistisk information publiceras av regimen, majoriteten av befolkningen får inte resa vare sig inom som utanför landets gränser, dess militära styrkor arbetar ofta dolt, och dess ledare vare sig uttalar eller uppträder offentligt. Det kanske mest fascinerande är det sätt på vilket folket indoktrinerats från födseln till att tro på fabricerade sagor om en falsk verklighet, och att dyrka landets ledare likt en Gud.

4.3.1 En kommunistisk militärmonarki

Nordkorea är en kommunistisk diktaturregim konstruerad efter en ideologi som bär spår av konfucianism, Stalinism, religion och militära normer. Det är också den första och enda kommunistiska regim ”tronfölje” inom familjen.⁹⁷ Det finns i realiteten bara ett politiskt parti, det Koreanska arbetarpartiet, men den egentliga makten utövas av den Nationella försvarskommissionen. Landets ledare, Kim Jong Il, sitter på de högsta positionerna i båda dessa organisationer och är dessutom överbefälhavare.⁹⁸

Landets politik och kultur är en korsbefruktning av konfucianism och kommunism. Det är en ideologi som kallas *juche* framtagen av Kim Il Sung, KJI:s far och hänvisad till av befolkningen som ”the great Leader”, men utvecklad av KJI. Den är till sin karaktär strikt hierarkisk, ger ledaren rollen av en landsfader som vars befallningar skall åtlydas för ”familjens” dvs. folkets bästa. Dess huvudtes förespråkar självtillit, vilket innebär att man ska klara sig själv och vara oberoende av andra. Den genomsyrar hela samhället och gynnar ledaren samt det elitskikt som finns i hans närhet, samtidigt som det tär på dem som innehar rollen som ”arbetsmyra”.⁹⁹

Sedan 1999 är regimen politik styrd till att prioritera militären framför allt annat i en doktrin införd av KJI kallad ”militären först”.¹⁰⁰ Regimens militära normer skildras tydligt i dokumentären ”Take us to your leader” som visar på att befolkningen styrs på ett militäriskt sätt, där arbetslag med utsedda arbetsledare utför sitt arbete på kommando, på samma sätt som en plutonchef styr sin pluton. Befolkningen gör aktiviteter, som t.ex. gymnastik, tillsammans i enhetligt synkroniserade rörelsemönster. I kombination med en konstant överhängande känsla

⁹⁶ Breen, 2004, sid. 171

⁹⁷ Becker, 2005, sid. 78

⁹⁸ Bengtsson, 2006, sid. 7

⁹⁹ Ibid., sid. 8

¹⁰⁰ Ibid., sid. 13

av revolutionär kamp, krigstillstånd, och demoniserande uppmålningar av USA som den stora fienden som skall bekämpas till varje pris, försöker man få folket att enade stå bakom den store ledaren. Folket underkuvas genom förtryck och rädsla och tycks på ytan stödja KJI, men det ligger förmodligen närmare sanningen att han inte längre finns i deras hjärtan.¹⁰¹

Ekonomi och Transnationalism

Landet tycks ha en ekonomisk struktur som är indelad i tre delar, den civila, militära och elitens. Den civila delen som ska gå till folket är den minsta och dess tillgångar kommer ifrån viss export men främst i form av bistånd utifrån.¹⁰² Militärens ekonomi är prioriterad och upp till 25 procent av landets totala budget tillfaller dem. De drar också in pengar från den vapenexport som är landets främsta egna inkomstkälla.¹⁰³ Den tredje delen är kontroversiell och består utav intäkter från bl.a. knarkhandel och pengatvätt. Dessa pengar tycks vara reserverade för den styrande eliten och i synnerhet KJI som har dyra levnadsvanor.¹⁰⁴

Landets handel med andra länder är idag begränsad. Den tidigare fungerande industrin ligger i princip i ruiner. Fabrikerna är antingen nedlagda därför att maskinerna inte fungerar och inte kan lagas, eller så utgörs de av tomma skal till följd av att utrustningen styckats upp och sålts vidare till bl.a. Kina.¹⁰⁵ Den industri som fortfarande fungerar och producerar är den militära. Vapenexporten tillhör en av landets största inkomstkällor, och man har sålt vapenmateriel till länder som Iran, Irak, Egypten, Libyen, Syrien och Pakistan.¹⁰⁶

Till det mer positiva tillhör vissa storföretags växande verksamhet innanför den Nordkoreanska gränsen. Sydkoreanska Hyundai satsar stora pengar och resurser på att bygga en välutvecklad och fungerande industri i landet, som på sikt kan komma att engagera ett stort antal människor i arbete, som i sin tur kan leda till en högre nivå av samhälleligt välstånd än idag.¹⁰⁷

Sammantaget är den Nordkoreanska ekonomin vacklande, på gränsen till sammanbrott. Regimen skyller dess skrala tillvaro på bl.a. naturkatastrofer, men i huvudsak de sanktioner man är belagda med, sanktioner som de bestämt hävdar att USA ligger bakom.¹⁰⁸

¹⁰¹ Dokumentär, 11 mars 2007. "A day in the life of North Korea". Choi style productions.

¹⁰² Bengtsson, 2006, sid. 19 ff.

¹⁰³ Lintner, Bertil, 2005. *Great Leader, Dear Leader: Demystifying North Korea under the Kim Clan*. Thailand: Silkworm Books, sid. 109 ff.

¹⁰⁴ Breen, 2004, sid. 165 ff.

¹⁰⁵ Hellman och Ornbrant, 2002, sid. 16 f

¹⁰⁶ Becker, 2005, sid. 158 ff.

¹⁰⁷ Bengtsson, 2006, sid. 23

¹⁰⁸ Hellman och Ornbrant, 2002, sid. 5 ff.

4.3.2 Säkerhet

*But since when has it been proved that a people should remain deprived of the most effective weapon for the reason that its chief possible adversary and its chief friend have means far superior to its own?*¹⁰⁹

Nordkorea präglas av ett ständigt pågående säkerhetsarbete av ofantliga mått, och bygger sin säkerhet i huvudsak på fysiska medel. Dess militära organisation är den till storleken fjärde största i världen, och mätt i BNP den kanske största. Rent kvalitetsmässigt tycks den dock ha stora brister, materielen är gammal och i vissa fall obrukbar till följd av bristande underhåll, och dess personal får inte öva tillräckligt pga. knappa resurser.¹¹⁰ Detta är troligen en av de anledningar som sporrar till utvecklandet av kärnvapen, då de reguljära styrkorna inte anses kunna bemöta ett väpnat angrepp från en bättre rustad och tränad fiende som kanske dessutom har kärnvapen. Har man då egna kärnvapen så är chansen stor att man inte behöver gå till strid över huvudtaget. NK besitter också enligt vissa källor världens största arsenal av biologiska och kemiska vapen.¹¹¹ Något som också har en avskräckande inverkan på eventuella angripare.

Militären arbetar även med interna hot, och tillsammans med regimens säkerhetsstyrkor bidrar de till att hålla befolkningen i schack genom att ingjuta skräck i dem. För att ha ytterliggare kontroll på populationen har man ett välutvecklat angivarsystem, och att ange någon för hot mot regimen premieras av staten. Grips man för detta så riskerar man tortyr, att sättas i arbetsläger, eller tom. avrättning.¹¹² De mänskliga rättigheterna är således något man inte tar hänsyn till.

4.3.3 Sammanfattning

Nordkorea är en auktoritär regim, en strikt militärdiktatur och fanatisk personkult. Regimens slutna karaktär gör det svårt för andra aktörer att göra korrekta bedömningar avseende dess status och företaganden. Landets ekonomi är konkursmässig. Det är en planekonomi som satsar större delen av sina resurser på det militära försvaret och dess vapenutveckling. Mycket lite går tillbaka till folket som är beroende av bidrag utifrån och lever under extremt fattiga förhållanden och politiskt förtryck, med undantag för delar av den utvalda eliten. Folket söks också hållas enat genom påtalandet om ett yttre hot. De transnationalistiska krafterna är svaga, men inte helt frånvarande. Vidare så sker utbytet i huvudsak på en hög politisk nivå.

KJIs olika roller, som statsöverhuvud, överbefälhavare, partiledare osv., både kan och tillåter honom att göra som han vill utan egentligen kunna utsättas för kritik från

¹⁰⁹ de Gaulle i Spanier, 1972, sid. 217

¹¹⁰ Lintner, 2005, sid. 128, och <http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/2792.htm>, 070815

¹¹¹ Becker, 2005, sid. 97

¹¹² Lintner, 2005, sid. 102 f, 171 ff.

någon annan del av regeringen. Ty han är, liksom Ludvig XIV var, staten personifierad.

4.4 Individnivå – Kim Jong Il in på bara skinnet

*Le'état c'est moi!*¹¹³

Kim Jong Ils betydelse för landet och dess utrikespolitik kan inte nog betonas, med hänsyn till hans ställning och behov av att ha absolut kontroll innebär det att han sannolikt ensam fattar alla avgörande beslut.

4.4.1 Biografi

För att längre fram kunna förklara KJI:s operationella kod och förstå varför han gör som han gör är det nödvändigt att först beskriva honom som person genom att se till hur hans liv ser ut.

Uppväxt och utbildning

Kim Jong Il växte upp i en militär miljö, i ett hem där pappan var ständigt upptagen, och spenderade mycket tid med sin mamma som kom att betyda mycket för honom. Hans uppväxt skakades i unga år av den yngre broderns bortgång, och strax därefter dog även mamman. Fadern gifte om sig, men KJI kom aldrig överens med sin styvmamma till vilken han kom att ha ett tumultartat förhållande till. Hans nära förhållande till sin far är genomgående, han vill vara som honom och gör allt för att vara tillfreds. Under uppväxten behandlades han särskilt av sin omgivning med hänsyn till sin fars status och var mycket bortskämd.¹¹⁴

Han gick i landets bästa skolor, och beskrivs av sina lärare som intelligent och domderande. Han rättade lärarna om han tyckte att de hade fel och ingen vågade någonsin säga emot eller kritisera honom. Han valde så småningom att studera vid landets främsta universitet, istället för utomlands, och tog ut en ekonomiexamen från Kim Il Sung universitetet 1964 efter att ha presenterat sitt avslutningsarbete som hette ”The position and role of the country in Socialist construction”.¹¹⁵

¹¹³ Becker, 2005, sid. 44, citerandes Louis XIV av hur Kim Jong Il eventuellt ser på sig själv.

¹¹⁴ Breen, 2004, sid. 52 ff., 64

¹¹⁵ Ibid., sid. 57 ff.

Politisk karriär

Efter skolan började han genast sin politiska karriär, och första anhalten var det statliga propagandadepartementet. I början av 1970-talet beslutades det att han skulle efterträda sin far som landets absoluta ledare. Redan innan detta hade han börjat spela ut eventuella motståndare inom partiet, bl.a. sin farbror som egentligen stod på tur för att ta över. Under hela tiden ser han till att hålla ryggen fri, spelar ut motståndare och knyter till sig lojala följare.¹¹⁶

Under 1980-talet tog han i skuggan av sin far över mer och mer av de styrande uppgifterna, och hade runtomkring 1990 i princip full kontroll över Nordkorea. 1994 avlider pappan Kim Il Sung. KJI tar denna förlust hårt och föll in i en depression under vilken han drack mycket. Efter att respekterat sin far genom tre års sorg axlade han till sist officiellt faderns mantel. Han väljer också att hedra fadern genom att utse honom till ”president på livstid”, och proklamerar i samband med det att regimens nya högsta titel är ordförande för Nationella försvarskommissionen vilket han omedelbart utses till. Vid samma tidpunkt driver han också igenom den nya nationella policyn ”militären först”. De kommande åren ikläder han även rollen som överbefälhavare och generalsekreterare för det koreanska arbetarpartiet.¹¹⁷

Privatliv

På det privata planet lever han ett liv i lyx och flärd, och tycker han om att omge sig med lustflickor, festa med sina närmaste vänner och underlydande, utomhusaktiviteter, bilkörning, titta på film, surfa på Internet, och spela musikinstrument.¹¹⁸

Han håller sin familj nära och är noga med att hålla dem borta från rampljuset. Så länge han håller av dem befinner de sig i hans närhet, men tappar han intresset sänder han iväg dem att leva själva någon annanstans, men fortfarande under hans kontroll. Detta är tydligt då han haft åtskilliga fruar med vilka han tros ha uppemot tiotalet barn.¹¹⁹

I andras ögon

Kim Jong Il tycks vara en tvetydig individ. Han beskrivs på olika sätt utav de personer som träffat honom, vilket i och för sig inte är så konstigt. Men om man ser till vilka dessa är och vilket förhållande de haft till honom så framstår det som mer besynnerligt. De som bara träffat honom vid enstaka tillfällen beskriver en vänlig

¹¹⁶ Ibid., sid. 64 ff.

¹¹⁷ Oh, Katy, Hassig, Ralph, 2003. “Kim Jong-il through the looking glass” i DPRK Briefing book, (<http://nautilus.org>), 070529. Digitalt dokument som saknar sidindelning.

¹¹⁸ Ibid.

¹¹⁹ Becker, 2005, sid. 133 ff.

man med huvudet på skaft, charmig, tillmötesgående och öppensinnlig, och som visar bekymmersamhet över sitt folks situation.¹²⁰ Folk som varit i hans närhet en längre tid målar dock upp en annan bild av denne enväldshärskare. En egocentrisk person med mindervärdeskomplex, som är synnerligen misstänksam mot sin omgivning, är temperamentsfull och kontrollerande, maktbejakande och van att få som han vill, en politisk spelare och konspiratör av romerska mått, men också en skygg och osäker man med Oidipus-komplex som har en smak för det dyra och goda.¹²¹

Detta ombytliga uppträdande skulle kunna förklaras av hans konstnärliga sida, att hans stora intresse för film och teater påverkat honom i rollen som människa, och att han besitter en skådespelarförmåga. En dold förmåga som kan komma väl till pass i mötet med betydelsefulla människor utifrån, och i spelet på den internationella arenan. Om detta stämmer så är det något som förbisets av andra analytiker. Denna extroverta sida av honom är dock motsägelsefull då han aldrig vare sig uttalar sig eller uppträder offentligt. Å andra sidan ligger detta i linje med hans utplanerade sätt att framstå som en mystisk karaktär.

4.4.2 Belief system

En individs *belief system* är en uppsättning värderingar och ställningstaganden som baserar sig på historiska och politiska erfarenheter och lärdomar. Dessa värderingar influerar en aktörs lägesuppfattning, bedömning av politiska händelser och hjälper till att definiera särskilda situationer. De bidrar också till normbildningar, referenspunkter och riktlinjer som påverkar aktörens strategiska och taktiska val, samt struktureringen och värderingen av olika handlingsalternativ.¹²² Det finns olika modeller för analysen av en individs uppsättning "beliefs", en utav dessa är *the operational code*.

4.4.3 The Operational code

Genom att dela in aktörens "belief system" i två inriktningar, filosofiska och instrumentella, syftar denna modell till att sammanlänka aktörens psykologiska värderingar till dennes faktiska handlingar.¹²³ Centralt för hur modellen beskriver den granskade individens "belief system", och som påverkar flera av hans värderingar, är hur han förhåller sig till och uppfattar sina motståndare.¹²⁴

¹²⁰ Mansourov, Alexandre Y., 2003. "Korean Monarch Kim Jong II: Technocrat ruler of the Hermit Kingdom facing the challenge of modernity", i *DPRK Briefing book*, (<http://nautilus.org>), 070529. Digitalt dokument som saknar sidindelning.

¹²¹ Ibid.

¹²² George, 1969, sid. 191

¹²³ Ibid., sid. 195

¹²⁴ Ibid., sid. 201f

De filosofiska värderingarna är de mer djupt rotade politiska värderingarna som inverkar på hur aktören uppfattar sig själv och de situationer han utsätts för. De instrumentella värderingarna å sin sida avhandlar aktörens inställning till mål och medel och dess koppling till handling.¹²⁵

Alexander George tog fram ett antal frågor, fem stycken per nivå, som hjälper till att utforska och förklara en aktörs "operational code".¹²⁶ Jag har valt att inte översätta frågorna till svenska för att inte riskera att dess ursprungliga mening förvanskas. Frågorna besvaras med Kim Jong Il i fokus utifrån vad som kommit fram av det inlästa materialet.

Filosofiska frågor

1. What is the "essential" nature of political life? Is the political universe essentially one of harmony or conflict? What is the fundamental character of one's political opponents?

Hans politiska liv genomsyras av en kamp för fortsatt överlevnad. Han ser det politiska universumet som konfliktartat. Hans politiska motståndare består av större demokratier tillika ekonomiska stormakter är mot honom hotfulla då de vill avvärja och hålla honom under kontroll.

2. What are the prospects for the eventual realization of one's fundamental political values and aspirations? Can one be optimistic, or must one be pessimistic on this score; and in what respects the one and/or the other?

Möjligheterna för honom att sitta kvar vid makten är goda då det inte finns några motståndare inom landet, och ingen utanför vill riskera en fullskalig konflikt med hänsyn till att de inte vad exakt vad han förfogar över för vapen och vilken status det är på dem. Han spelar på deras osäkerhet, tvivel och obeslutsamhet. I och med detta dominerar han situationen, och det vet han. Han har sannolikt inga aspirationer på att sprida sina politiska värderingar utanför landet, annat än kanske ansluta SK till sig längre fram.

3. Is the political future predictable? In what sense and to what extent?

Både och, beroende på vilken väg han väljer. Men den är mer förutsägbar än oklar. Situationen är förutsägbar utifrån inre faktorer, men är mer känslig för yttre påverkan. Ingen vill i slutändan ha krig, vilket han är medveten om kan spela på. Han sitter inte på de största resurserna men genom att spela på motståndarnas bristande insyn och osäkerhet sitter han ändå med trumf på hand.

4. How much "control" or "mastery" can one have over historical development? What is one's role in "moving" and "shaping" history in the desired direction?

¹²⁵ Ibid., sid. 199

¹²⁶ Schafer, Mark, 2000. "Issues in assessing psychological characteristics at a distance: An introduction to the symposium", sid. 511-524 i *Political Psychology*, vol. 21, nr. 3, sid. 519 f

Han har full kontroll över den historiska utvecklingen och vidtar varje möjlig säkerhetsåtgärd för att bibehålla den kontrollen. Hans roll som maktspelare är central för förbundet av framtiden då han utövar total makt över sitt lands resurser. KJI är därmed sin egen framtidsmakare och historieskapare.

5. What is the role of "chance" in human affairs and in historical development?

Han befinner sig i navets mitt, kontrollerar allt, och vågar inte släppa på sin maktutövning. Detta sker som en följd av att han är paranoid. Risken med att sitta ensam på toppen, att vara sin egen bearbetare av all information och fattare av alla beslut, är att något faller mellan stolarna, men det finns inga indikationer på att han gjort det hittills. Han är en skicklig politisk schackspelare som planerar och backar upp varje drag noggrant, och som alltid tycks ha ryggen fri och en alternativplan i bakfickan. Därför är det föga sannolikt att mycket lämnas åt slumpen.

Instrumentella frågor

1. What is the best approach for selecting goals or objectives for political action?

KJI undersöker hur han kan få mest output för minst input, kopplat till den egna förmågan kontra motståndarens. Han ser till hur motståndaren vill och inte vill ha det i sin omvärld, vad denne fruktar och oroas av, vad han eftersträvar, och hur han har agerat tidigare. Sen kan KJI iscensätta det scenario motståndaren inte vill ha, vilket får dem reagera. Genom att antingen uttrycka att han känner sig hotad eller att det han vill åstadkomma är i linje med regimen politiska ideologi kan han hävda att hans handlingar är legitima.

2. How are the goals of action pursued most effectively?

Genom hot och förtryck får KJI sin vilja igenom. Han använder sig av det som motståndaren fruktar mest (kärnvapen), ger dem skulden för att han utvecklar det och använder det emot dem. Genom att hävda att de är orsaken är det dem som måste anpassa sig för att blidka honom. Han spelar på mänskliga känslor såsom fruktan, skuld, och osäkerhet för att göra motståndaren upprörd och få denne ur balans. Han ger motståndaren önskemål och krav av vitt skiljda digniteter, där de orimliga kraven utgör en "rökridå" för de egentliga målens realisering.

3. How are the risks of political action calculated, controlled, and accepted?

Riskerna beräknas genom att se till motståndarens situation och åtaganden, t.ex. genom att ställa militära förmågor och politiska allianser mot varandra, och jämföra med egna motsvarigheter. Förutsatt att de uppsatta målen ligger i linje för vad som är möjligt att få igenom utifrån den egna kapaciteten och den andres situation, analyserar han möjligheterna, om det är värt riskerna, och hur han kan kontrollera händelseförloppet. De kontrolleras ytterligare genom informationskontroll, internt säkerhetsarbete samt utvecklandet av kärnvapen, och accepteras genom att han gör sig medveten om vilka de är och sen vidtar lämpliga åtgärder för att bemöta dem.

4. What is the best "timing" of action to advance one's interest?

KJI analyserar motståndarens aktivitetsnivå, och gör sina utspel när hans motståndare tror sig ha honom under kontroll, och är upptagna med annat. Då är de försvagade av andra åtaganden och kan de inte ägna honom full uppmärksamhet, vilket innebär att de är mer benägna att snabbt gå med på hans krav för att bli av med problemet och kunna återgå till det man var upptagna med innan. Han har en bra känsla för "timing" och tycker om att överraska.

5. What is the utility and role of different means for advancing one's interests?

Hans huvudsakliga medel att bruka för att förverkliga hans intressen är militären, vapenindustrin, utvecklandet av kärnvapen och motståndarens osäkerhet. Dessa är högst användbara för att genom hot spela på motståndarens respons.

Hans kompetens, informations- och världslägesövervakning samt god strategisk planering i kombination med motståndarens bristande insikt om den egna kapaciteten, ger ett bra utgångsläge för främjandet av hans intressen.

4.4.4 Sammanfattning – Kim Jong IIs Operational code

Kim Jong IIs huvudsakliga politiska intresse är att bevara regimen och vara kvar vid makten för att kunna bibehålla sin livsstil, ty han är rädd för oönskvärd förändring. Därmed blir behovet av säkerhet centralt för hans agerande, både internt och externt, vilket för med sig prioriteringen av de militära styrkorna, utvecklandet av kärnvapen, och propagandamaskinens arbete. För att veta vad han ska skydda sig mot måste han vara väl insatt i både inrikes- som utrikesfrågor liksom världens situation i övrigt. Särskilt fokus läggs vid tänkta motståndare i hans direkta närhet. Deras situation, åtaganden och förehavanden analyseras för att han ska veta hur han ska spela sina kort för att få igenom sin vilja och målsättning. Med hänsyn till landets bristande resurser och förmågor försöker han istället försvåra motståndares agerande genom att förvirra och göra denne osäker. Hans unika maktställning ger honom stor rörlighet kopplat till hur han väljer att eftersträva sina mål.

5 Slutsats – en titt genom filtret

[...] the importance of 'threats of war as techniques of influence, not of destruction; of coercion and deterrence, not of conquest and defense; of bargaining and intimidation'
127

Nedan sammanfattas och presenteras inledningsvis de fyra nivåerna med Kim Jong Il och hans agerande i fokus. Därefter besvaras arbetets frågeställning: varför Kim Jong Il beslutade att provspränga ett kärnvapen. Slutligen utvärderas det teoretiska ramverket för analys, och svarets relevans och bärkraft i stort kommenteras kort.

5.1 Kim Jong Il om världen

I världen tycks Kim Jong Il agera efter den neorealistiska skolan. Han strävar ständigt efter säkerhet i sitt utrikespolitiska handlande, en säkerhet som tar sig form av militär satsning för att säkerställa sin egen och regimens överlevnad. Han vill genom att anskaffa kärnvapen skapa incitament för sin egen säkerhet.

Utöver hans krav på säkerhetsgarantier ifrån USA, så söker han bedömt ett internationellt erkännande av honom som kärnvapenmakt. Det är också möjligt att han i förlängningen som ett led i säkerhetsfrågan söker andra gentemot honom vänligt inställda aktörer för någon form utav militärtstrategiskt säkerhetssamarbete, t.ex. Iran.

5.2 Kim Jong Il som regional spelare

Det politiska handlandet på den regionala nivån går i samma anda som på den internationella arenan och föreslår att KJI är fortsatt inställd på att sitta kvar vid makten. Som ett led i regimens bevarande söker han öka sitt inflytande i området med de medel som står honom till buds.

Regionen berör honom mer än systemet för han är delvis beroende av de runtomkring sig. På samma sätt som han uppträder gentemot underställda i det egna landet agerar han mot de regionala aktörerna.

¹²⁷ Schelling i Spanier, 1972, sid. 123

KJI upplever nog den regionala situationen som frustrerande. Hans land står utanför de andras blomstrande välfärd och den gemenskap det för med sig. Pga. sin otåliga natur söker han därför genom utvecklandet av kärnvapen finna en genväg för att bryta sig in i denna gemenskap, att genomdriva ekonomiska reformer och öppna upp landet tar för lång tid och han skulle möjligtvis förlora sin makt på kuppen vilket inte tilltalar honom.

5.3 Kim Jong Ils Nordkorea

Inrikes är hans handlande också präglad av ett neorealistiskt synsätt. Detta blir tydligt då man ser till alla de titlar han tillskrivit sig själv, och framförallt genom det sätt han utövar absolut kontroll över landet. Han har ju redan all makt, så nu går allt ut på att försvara den. Regimens strukturella uppbyggnad, dess politiska filosofi, och indoktrinerade lögnen och myter är alla faktorer som gynnar hans målsättningar.

Det är inte otänkbart att det bakom KJI finns en mindre grupp människor som hjälper honom, och i realiteten implementerar den politik som landet präglas av. Men det ligger förmodligen närmare sanningen att belysa det symbiosförhållandet mellan KJI och militären, den ena kan inte existera utan den andre.

5.4 Kim Jong Ils personlighet

Genom att växa upp i pappans stora skugga har han anpassat sitt politiska handlande till att omfamna den skuggan. Hans politiska agerande är utpräglat av ett skickligt spel bakom kulisserna i frånvaro av andras insyn. Kim Jong Il har en hög grad självinsikt och medvetenhet. Han vet hur hans omgivning och motståndare ser på honom och vad de vill och inte vill att han ska göra.

Han har förståelse för sina närmastes behov för fortsatt stöd, och vet att genom att hålla sina närmaste underställda och andra makthavare nöjda med livet dvs. mätta och belåtna, bibehåller han deras stöd och kan fortsätta leva som han gör.

KJI är fullt medveten om landets situation, hur det är konstruerat, och att dess befolkning indoktrinerats till att tro på lögnen. Han är medveten om att befolkningen inte älskar honom så hjärtligt som de kanske gjorde hans far, och han är rädd för att sanningen ska komma ut. Detta föranleder hans grundläggande paranoia, vilket får honom att strängt styra vilken information som kommer in och vilken som går ut genom ett allomfattande säkerhetsarbete.

Han vet allt om *juche* och hur han ska använda den därför att han själv har vidareutvecklat dess idéer och kan därför anpassa sitt agerande för att legitimera sina handlingar med hänsyn till det. Han har också full förståelse för propagandamaskinens funktion och betydelse eftersom han jobbat inom den, och med hjälp av den utvecklat personkulten till vad den är idag. Krigspropagandan är särskilt viktig och han måste fortsätta spela på att det finns ett externt hot för folket

att enas mot, bidrar till dess underkuvning. Allt för att ingjuta skräck och rädsla i befolkningen och hålla dem svaga nog att inte kunna resa sig mot honom.

Efter att ha växt upp i en miljö där han inte ifrågasatts eller kritiserats, eller behövt arbeta särskilt hårt för att åstadkomma något utan allt har alltid funnits till hands för honom, är det svårt att förändra sina levnadsvanor. I synnerhet om man vet att det troligtvis skulle innebära att han blir av med allt, inte bara makt och pengar utan även livet.

5.5 Varför provsprängde Nordkorea ett kärnvapen?

The decisive test of arms is no longer vanquishing the enemy in battle; it is not to have to fight him at all¹²⁸

Jag tror att Kim Jong Il beslutade att provspränga ett eventuellt kärnvapen som ett led av att ha ”ropat varg” för många gånger. Det behövdes vid tillfället något mer än att bara informera om att man arbetade med kärnvapenutveckling. Han vill inte ha en fullskalig konflikt som han vet att han skulle förlora, men genom att provspränga kunde han få sina motståndare att spekulera i det genom att öka på deras osäkerhet och därigenom deras rädsla. En rädsla som tvingar de att sätta sig ned vid förhandlingsbordet och ge efter för hans krav så att deras ekonomiska intressen i regionen inte går om intet. Han vet också att han kontrollerar deras ”image” i världen. Genom att ingå diverse avtal med sina motståndare får han dem att framstå som duktiga i andras ögon, och genom att sedan bryta samma avtal får han dem att framstå som misslyckade och svaga. Han får dem att dansa efter hans pipa och manipulerar dem således. En, i mina ögon, sann dockmakare.

5.6 Utvärdering och Framtida forskning

Ramverket har visat sig vara ett tillfredställande analysverktyg, men den kan för den delen inte ses som perfekt. Den behöver testas ytterligare och göras något tydligare. Vidare så bör sammanlänkningen med de två första boxarna (som inte ingick i denna undersökning) inkorporeras i en framtida version.

Appliceringen av ”the operational code” fungerar, men även här behövs förenkling. Ett system med olika fastställda rollegenskaper som går att kombinera för att skapa en särskild individs karaktär skulle göra den centrala individnivån enklare att analysera.

En av ramverkets främsta egenskaper är dess förmåga till adaptation. Inom varje nivå kan man som användare själv välja vilka faktorer man vill ta med i sina beräkningar

¹²⁸ Spanier, 1972, sid. 120

utifrån det fall som ska analyseras. Ramverket utgör således ett anpassningsbart skal för analytisk kreativitet och användning.

5.7 Om svaret

Det finns ingen absolut sanning inom samhällsvetenskapen. Vad som är sanning för dig är inte nödvändigtvis sanningen för mig. Detta med hänsyn till att den faktiska verkligheten är abstrakt och därmed öppen för subjektiva tolkningar baserade på respektive individers förhållande till intryck, kunskap, erfarenheter, bakgrund osv. Vad som framkommit om Nordkorea och Kim Jong Il faller inom ramen för detta. Slutsatsens relevans och bärkraft står sig tills den dag då mer och bättre material blir tillgängligt, men är ständigt öppen för alternativa synsätt och tolkningar. Sanningen är således vad vi gör den till. Följaktligen är alla svar relevanta för förståelsen av vår omvärld, och därmed även mitt.

6 Referenser

Böcker

- Allison, Graham, Zelikow, Philip, 1999. *Essence of Decision – Explaining the Cuban missile crisis*. 2nd edition. New York: Addison Wesley Longman, Inc.
- Becker, Jasper, 2005. *Rogue Regime*. New York: Oxford University Press
- Bengtsson, Arne, 2006. Länder i fickformat nr 813: *Nordkorea*. Stockholm: Utrikespolitiska Institutet.
- Breen, Michael, 2004. *Kim Jong Il: North Korea's Dear Leader*. Singapore: John Wiley & Sons Pte Ltd
- Collins, Alan, 2007. *Contemporary Security Studies*. New York: Oxford University Press
- Esaiasson, Peter m.fl, 2005. *Metodpraktikan – Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 2:a upplagan. Stockholm: Norstedts juridik AB
- George, Alexander L., Bennett, Andrew, 2004. *Case studies and Theory development in the social sciences*. Cambridge: BCSIA
- Gustavsson, Jakob, 1998. *The politics of foreign policy change*. Lund: Lund University Press
- Hagström, Linus, Karelid, Linda, 2005. *Världspolitikens Dagsfrågor Nr 2 - Nordkorea och kärnvapenfrågan*. Stockholm: Utrikespolitiska institutet
- Hellman, Jonas, Ornbrant, Fredrika, 2002. *Världspolitikens Dagsfrågor Nr 6 - Koreansk återförening i sikte?* Stockholm: Utrikespolitiska Institutet.
- Iwanaga, Kazuki, 1993. *Images, decisions and consequences in Japan's foreign policy*. Lund: Lund University Press
- Lintner, Bertil, 2005. *Great Leader, Dear Leader: Demystifying North Korea under the Kim Clan*. Thailand: Silkworm Books
- Lundquist, Lennart, 1993. *Det vetenskapliga studiet av politik*. Lund: Studentlitteratur
- Spanier, John W, 1972. *Games Nations Play*. London: Praeger Publishers Inc.
- Webber, Mark, Smith, Michael, 2002. *Foreign policy in a transformed world*. Harlow: Pearson Education Ltd.

Artiklar

- George, Alexander L., 1969. "The 'Operational Code': A neglected approach to the study of political leaders and decision-making", sid. 190-222 i *International Studies Quarterly*, vol. 13, nr. 2.
- Holsti, Ole R., 1970. "Individual differences in 'definition of the situation'. Sid. 303-310, i *The Journal of Conflict Resolution*, vol. 14, nr. 3.

- Hudson, Valerie M., 2005. "Foreign policy analysis: Actor-specific theory and the ground of international relations", sid. 1-30 i *Foreign Policy Analysis*, vol. 1.
- Mansourov, Alexandre Y., 2003. "Korean Monarch Kim Jong Il: Technocrat ruler of the Hermit Kingdom facing the challenge of modernity", i *DPRK Briefing book*, (<http://nautilus.org>).
- Oh, Katy, Hassig, Ralph, 2003. "Kim Jong-il through the looking glass", i *DPRK Briefing book*, (<http://nautilus.org>).
- Rosati, Jerel A., 2001. "The power of human cognition in the study of world politics", sid. 45-75 i *International Studies Review*, vol. 2, nr. 3.
- Schafer, Mark, 2000. "Issues in assessing psychological characteristics at a distance: An introduction to the symposium", sid. 511-524 i *Political Psychology*, vol. 21, nr. 3.
- Waltz, Kenneth N, 1988. "The Origins of War in Neorealist Theory" sid. 615-628 i *Journal of Interdisciplinary History*, vol. 18, no. 4

Bildkällor

- Spelfilm, Parker, Trey, Stone, Matt, 2004. *Team America – World Police*. Paramount pictures, USA
- Dokumentär, 20 januari 2006. *Nuclear nightmare – Understanding North Korea*. Discovery channel.
- Dokumentär, 11 mars 2007. "*A day in the life of North Korea*". Choi style productions.

Internet

- www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ja.html, 070812
- www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/kn.html, 070812
- www.foi.se/FOI/templates/Page____607.aspx, 070815
- www.globalpolicy.org/empire/challenges/competitors/2005/0315chinapower.htm, 070812
- <http://nautilus.org/DPRKbriefingbook/aboutDPRK/index.html>, 070529
- www.state.gov/documents/organization/86291.pdf, 070815